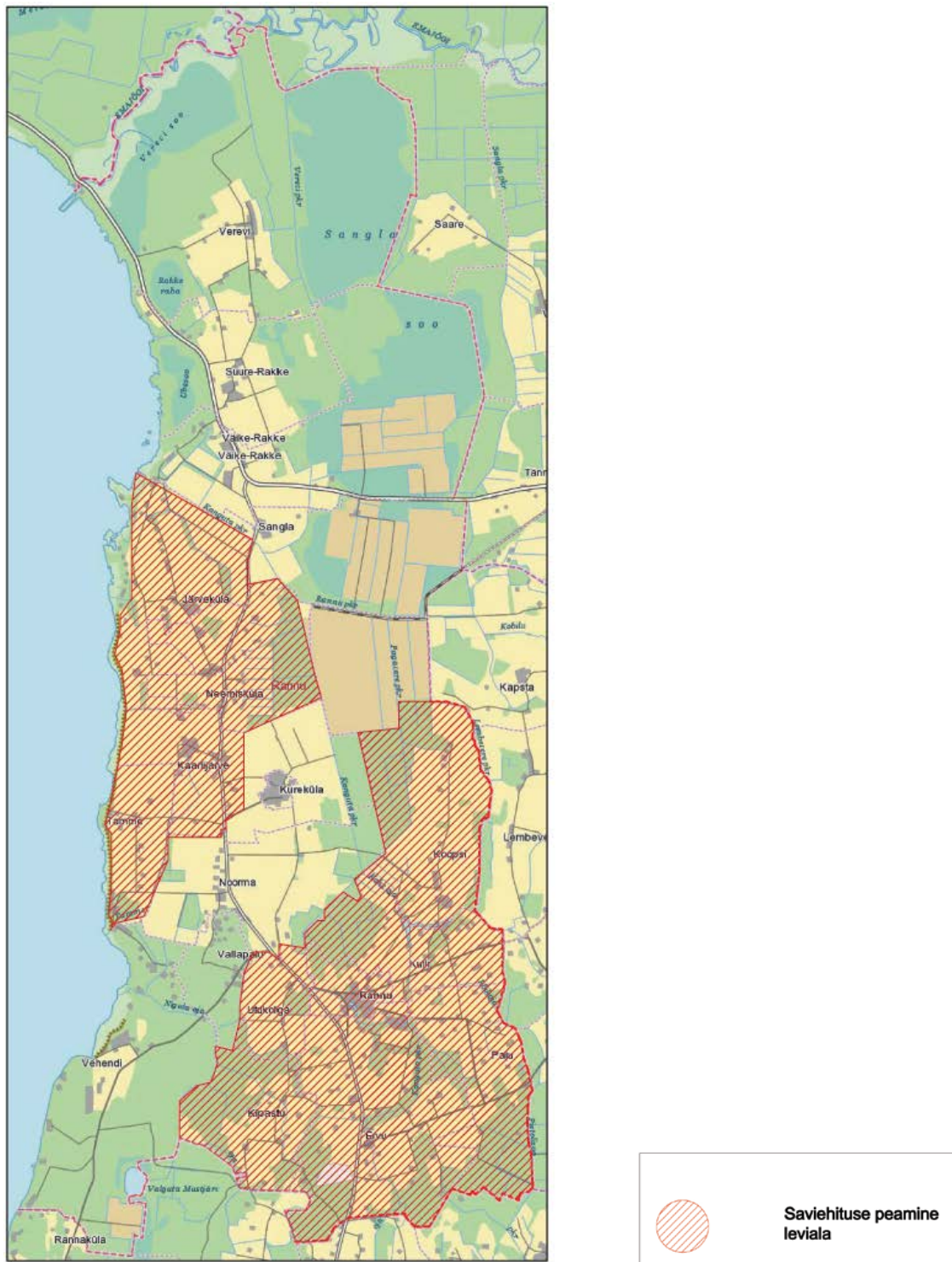

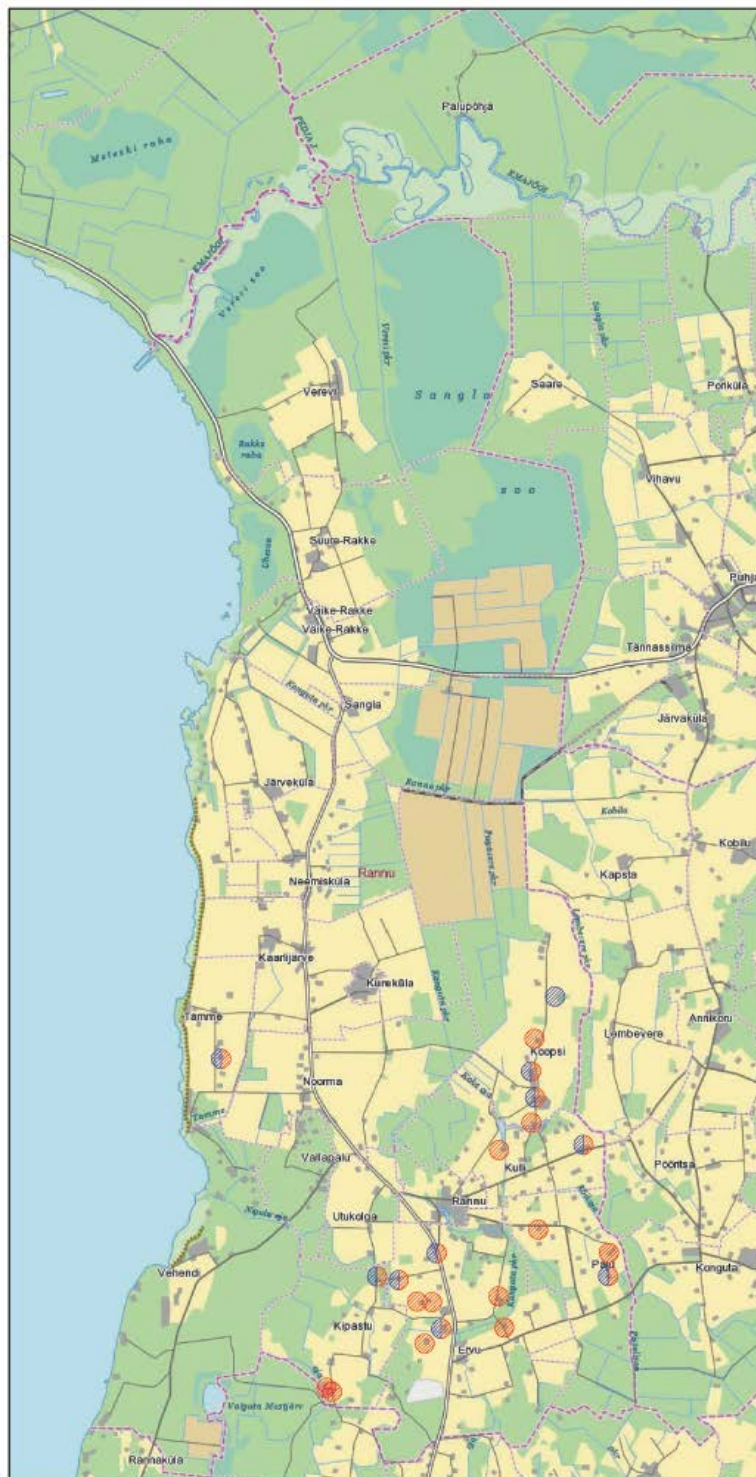
LISA 1

Saviehituse levik Rannu kihelkonnas

LISA 2

Inventeeritud hoonete asukohad ja täidetud küsitlusankeedid

LISA 3

Küla	Koopsi	Hoone	Rehi- elamu	
Talu nimi	Rakke-Lauri	Ehitus- aeg	~1900 – 1940	
Katastri tunnus	66601:004:0382			

Hoone kirjeldus	Poolkelpkatusega põhja-lõunasuunaline hoone, mõõtmetega 39x12 m. Loetledes lõunast on 14 m pikk puidust kambrite osa, 6 m puidust rehetuba, 8 m savist rehealune ja 11m savist talliosa. Hoone on ehitatud mitmes etapis. Neist viimane on 1930. aastatel ehitatud tall.		
Seinte tehnoloogia kirjeldus	Savist hooneosa on tambitud raketiste vahele umbes 40. cm paksuste kihtidena. Rehealuse väravate avad on toestatud puiduga ja talli akna- ja ukseavad on valatud betoonist.	Hinnang seisukorrale	Hea

Varasemad parandused	
Foto	Kirjeldus
	Lääneküljel asuva talli akna ümbrust on parandatud tsementmördiga.

Seinakahjustused		
Foto	Asukoht ja kirjeldus	Võimalused parandamiseks
	Rehealuse ja talli vahelises seinas on kahjustus kunagisest vihmavee läbijooksust.	Süvendada astmeliselt ja V-kujuliselt, toetada sein mõlemalt küljelt plankudega ja täita mõnekümne cm paksuste kihtidena uue materjaliga.
	Hoone seinte väliskülgedel on näha pindmisi külma-kahjustusi.	Enne hoone krohviga katmist harjata seinad kergelt traatharjaga.
	Hoone kirdenurgas on idasein lahti murdunud. Kahjustus on tekkinud kas talli liialt madalast vundamendist või on katusekonstruktsioon hakanud hoonet laiiali suruma.	Kontrollida katusekonstruktsioonid ja prao stabiilsus. Kinnitada hoone nurk ankrutega. Lõigata lahti ja täita pragu.

LISA 4

Küla	Koopsi	Hoone	Saun	
Talu nimi	Rakke-Lauri	Ehitus-aeg	~1900	
Katastri tunnus	66601:004:0382			

Hoone kirjeldus	Ida-lääne suunaline poolkelpkatusega hoone, mille mõõtmed on 18x9m. Alustades loetlemist idaotsast, on esimesena umbes 5m ulatuses sauna, siis järgmine 5m on suveköök ja läänepoolses otsas on veel lisaruum, mille varasem otstarve ei ole teada, kuid see ruum on olnud köetav. Ruumid on omavahel ühenduses. Savimüürides asuvad akna- ja ukseavad on kumerdatud sillustega.		
Seinte tehnoloogia kirjeldus	Seinad on tambitud kolmes kihis raketiste vahele. Armatuurina on kasutatud männioksi ja okkaid. Akende ja uste ümbruses on õhuke kiht valatud betooni.	Hinnang seisukorrale	Avariiline.

Varasemad parandused	
Foto	Kirjeldus
	Nii hoones sees, kui väljas on kõigis seintes näha põletatud tellistest laotud kohti.

Seinakahjustused		
Foto	Asukoht ja kirjeldus	Võimalused parandamiseks
	Hoone lääneküljel oleva ukse sillus on vajunud, tekitades seina praod.	Kontrollida majakatega, kas praod on stabiilsed. Stabiilsete korral plommida vahelduvalt mõlemalt poolt saviseguga, mille vahel on terasvõrk. Hoone välisküljel võiks selliseid plomme olla kaks ja siseküljel üks prao kohta.
	Mõne aasta eest peeti hoones sigu, kes tõenäoliselt vitamiinipuudusest tulenevalt sõid seinu. Lääneküljes on ainsana näha seina läbivat auku.	Lõigata auk korrapäraseks ja täita uue saviseguga.
	Hoone põhjaseina läänepoolse otsa läheduses on vajumisest tulenevalt tekkinud seina suur pragu.	Süvendada pragu sarnaselt eelpoolkirjeldatuga ja täita saviseguga.
	Hoone lõunaküljel on mitmes kohas näha vundamendi kohal seinakadusid.	Kahjustunud pind süvendada, lõigata korrapäraseks ja täita uue saviseguga.

LISA 5

Küla	Koopsi	Hoone	Laut- küün	
Talu nimi	Rakke-Lauri	Ehitus- aeg	20. saj I pool	
Katastri tunnus				

Hoone kirjeldus	Hoone on T-kujulise põhiplaani ja poolkelpkatusega. Üldmõõtmed on 33x20x9 m. Hoone on rajatud kolmes etapis. Esimene etapp on ida-läänesuunaline, 9x10 m suurune laut, mis pärineb 20 saj. algusest. Teine ehitusetapp liitub esimesega idaotsas, on põhja-lõunasuunaline laudahoone, mõõtmetega 20x10 m, mis pärineb 1930. aastatest. Viimaseks ehitusetapiks on ida-läänesuunaline küün		
Seinte tehnoloogia kirjeldus	Seina paksus on u 50. cm. Esimese ehitusjärgu akna- ja ukseümbrus tugevdatud puiduga ning armatuurina kasutatud kanarbiku. Teise ehitusjärgu akna- ja ukseümbrused valatud betoonist ning armatuuriks seinas männioksad. Kolmas ehitusjärg puidust avakastidega ning armatuurina on kasutatud põhku.	Hinnang seisukorrale	Rahuldav

Varasemad parandused	
Foto	Kirjeldus
	Esimese ehitusjärgu läänearava ümbrus on taastatud põletatud tellistega.

	<p>Esimese ehitusjärgu lõunaküljel asuva värava kõrvalt on sokkel lagunenud ja seetõttu on nii sokkel kui selle kohal asuv sein saanud betoonist parandusplommi.</p>
---	--

Seinakahjustused		
Foto	Asukoht ja kirjeldus	Võimalused parandamiseks
	<p>Küüni põhjavärava idanurgas on vihmaveest tekkinud kahjustus.</p>	<p>Kahjustuse allikas on praeguseks likvideeritud. Sillust kandev tala asetada tagasi oma kohale. Pehme savi eemaldada ja ülemine läbiv auk lõigata astmeliselt V-kujuliseks ning täita uue savimaterjaliga (10 cm paksuste vertikaalsete kihtidena), allpool, kus vesi on seina uhtunud peab olema lõikel trapetsikuj. ristlõige ja see tuleb siduda vana seinosa puutokkide abil.</p>
	<p>Küüni veekahjustus sokli kohal.</p>	<p>Sokliosia parandada maakividega. Kahjustunud osa lõigata astmeliseks (kogu pude materjal eemaldada) vanasse seina kinnitada puutokid, mis seovad plommi seinaga. Kahele poole seina kinnitada toeks plangud ning ukseava poolt tampida auku uus savimaterjal umbes 10-20 cm paksuste kihtidena.</p>

	<p>Küüni rajamisel on jäetud selle seinad eelmise ehitusjärguga sidumata.</p>	<p>Auk süvistada (süvendil trapsetsikuj. ristlõige) poole sein ulatuses ja täita 30 cm paksuste kihtidena. Uut täitematerjali mitte siduda olemasolevate seinadega. Hiljem sein kahelt poolt krohvida.</p>
	<p>Hoone edelanurgas on sein vajumisest pragunenud.</p>	<p>Kontrollida kipsmajakatega pragude stabiilsust. Stabiilse korral plommida vahelduvalt mõlemalt poolt saviseguga, mille vahel on terasvõrk (Ukuj. plommidega). Plommide samm ~1 m.</p>

LISA 6

Küla	Tamme	Hoone	Ait	
Talu nimi	Voore	Ehitusaeg	1936	
Katastri tunnus	66601:004:0364			

Hoone kirjeldus	Ida-läänesuunaline 12x7 m hoone, millega liitub idas pisike 3x7m puidust varjualune. Hoonel on madal betoonvundament, toorsavist seinad (paksusega umbes 60 cm) ning eterniidiga kaetud viilkatus (~45°). Põhjaküljel on räästa laius ~1,5m, tekitades varjualuse.		
Seinte tehnoloogia kirjeldus	Seinad on tehtud massiivsavist. Kuna sein on kuivanud 3 kihis on tegemist olnud täisraketisega. Aknad on tugevdatud puiduga, värava sillus ja paled on laotud põletatud tellistest ning ukse ümbrus ja sillus valatud betoonist.	Hinnang seisukorrale	Hoone seisukord on hea.

Varasemad parandused	
Foto	Kirjeldus
	Auke seintes on täidetud lubja-savi seguga. Kuna kasutatud segu koostis on olnud juhuslik, seinu ei ole enne parandustöid niisutatud ning ka ei ole auke enne täitmist tokitatud, on uued plommid seinas lahtiselt.

Seinakahjustused		
Foto	Asukoht ja kirjeldus	Võimalused parandamiseks
	Põhjaküljel on ukse silluse nurkadesse tekkinud praod, suunaga hoone nurkadesse	Kontrollida majakatega, kas praod on stabiilsed. Stabiilsete korral plommida vahelduvalt mõlemalt poolt saviseguga, mille vahel on terasvõrk. Hoone välisküljel võiks selliseid plomme olla kaks ja siseküljel üks prao kohta..
	Väga madalast vundamendist tingituna on hoone lääneküljel maast üles pritsiv vihmavesi tugevalt seinu murendanud.	Kuna aja jooksul on seinu erosioonist maapind tõusnud, siis vähesel määral pinnast süvendada ja paigaldada drenaaž (5-10 cm). Jälgida, et maapinna kalle ei oleks hoone suunas. Edasise kahjustumise ära hoidmiseks seinad krohvida ja värvida.
	Kuna tegemist on aidaga, siis on nii hoone lõuna- kui lääneküljel probleeme näriliste poolt tekitatud aukudega.	Teha õhu abil kindlaks käikude asukoht ja ulatus. Puurida augud lahti ja täita käigud lubimördiga

Küla	Tamme	Hoone	Laut	
Talu nimi	Voore	Ehitusaeg	1931	
Katastri tunnus	66601:004:0364			

Hoone kirjeldus	<p>Ida-läänesuunaline viilkatusega hoone, mõõtmetega 9x32 m. Hoone idapoolne ots on laudisega kaetud puitkarkass (umbes ¼ ulatuses), ülejäänud hoone seinad tehtud savist. Hoone viilud kaetud vertikaallaudisega.</p> <p>Hoone müüritisel on umbes 70 cm kõrgune maakivivundament.</p> <p>Hoone põhja- ja lõunaseinas on kaks kuue akent ja üks kolme ruuduga aken, lõunaküljel on veel kolm väravat, millest üks jääb hoone puitossa.</p>		
Seinte tehnoloogia kirjeldus	Seinte saviosa on teostatud kolmes järgus raketiste vahele. Uste ning akende sillused on tugevdatud puiduga.	Hinnang seisukorrale	Hoone seisukord on rahuldav.

Varasemad parandused	
Foto	Kirjeldus
	<p>Auke seintes on täidetud lubja-savi seguga.</p> <p>Kuna kasutatud segu koostis on olnud juhuslik, seinu ei ole enne parandustöid niisutatud ning ka ei ole auke enne täitmist tokitatud, on uued plommid seinas lahtiselt.</p>
	<p>Lagunenud laudavärava ümbrus on uuesti laotud väikeplokkide ning silikaattellistega.</p> <p>Selline lahendus toimib, kuid edaspidi võib tekkida probleeme niiskuspaisumise erinevusest eri materjalide puhul.</p>

	<p>Pragude täiteks on kasutatud poliüuretaantihendusvahtu.</p>
	<p>1) Tõenäoliselt on kunagi tekkinud kahjustus kondensaadi tilkumisest aknaalusesse müüri ja selle tulemusena on sein lagunenud. Akna ümbrused on uuesti teostatud põletatud tellistega.</p> <p>2) Auk seinas on plommitud toorsaviga. Plommi vanus ei ole teada, kuid see on seinas hästi püsinud. Hea näide saviseina parandusest.</p> <p>3) Seinakahjustusi on parandatud tsementmördiga. Tsement nakkub saviga hästi, kuid on liialt tugev ning ei "mängi" niiskuspaisumistele kaasa. Aja jooksul tõenäoliselt irdub.</p>

Seinakahjustused		
Foto	Asukoht ja kirjeldus	Võimalused parandamiseks
	<p>Üle viilu ulatuv räästas hoone lääneküljel on liialt lühike ning ei kaitse hoonet piisavalt vihmavete eest. Vihm on seinast uhtunud sideaineks oleva savi ning ka talvine külmumine on seina murendanud.</p>	<p>Tegemist on peamiselt ehitusveega ja parim oleks, kui tulevikus katusekatte vahetuse käigus oleks võimalik räästaid pikendada. Seni tuleb aga hoida ära erosiooni süvenemine ning kaitsta seina krohviga.</p>
	<p>Hoone lõunakülje läänepoolse akna kohal on näha tõenäoliselt vapsikute poolt tekitatud avad. Kahjustuse pindala on umbes 0,5 m²</p>	<p>Putukkahjustuse ainsaks kõrvaldamismooduseks on kahjustunud koht seinast välja lõigata ja uuesti täita. Seda ei ole aga tarvis teha, kuni kahjustus oluliselt müüri ei nõrgesta ja piisab vaid putukatõrjest ja kahjustuse katmisest krohviga.</p>

	<p>Seinaerosioon lauda põhjaküljel on tingitud seinast vastu ladustatud olnud sõnnikust.</p>	<p>Kahjustuse allikas käesolevaks ajaks likvideeritud ning vaja on veel kahjustunud koht seinast välja lõigata, kusjuures meeles peab pidama, et lõike ristlõige oleks trapetsikujuline.</p>
	<p>Hoone lõunaküljel on aknasilluste nurkadesse tekkinud vajumisest tingitud praod.</p>	<p>Kontrollida, kas sein on stabiilne ega Stabiilse korral plommida vahelduvalt mõlemalt poolt saviseguga, mille vahel on terasvõrk. Plomm peavad olema U-kujulised ja ~1 m. sammuga.</p>

Küla	Koopsi	Hoone	Ait-kuivati	
Talu nimi	Mõtuse	Ehitusaeg	~1890	
Katastri tunnus	66601:004:0118			

Hoone kirjeldus	Põhja-lõunasuunaline viilkatusega hoone, mõõtmetega 39x9m. Hinnanguliselt 1/6 hoone mahust on palkidest aidaosa, mille uks avaneb hoone põhjakülge (hoone põhjaots). Ülejäänud hoone on massiivsavit, milles olevate kolme aida ruumi ja kuivati ukseid avanevad idakülge. Hoone räästalaius on umbes 30-40 cm.		
Seinte tehnoloogia kirjeldus	Hoone seinad on valmistatud tõenäoliselt kolmest 70 cm paksusest kihist. Armatuurina on kasutatud käsitsi pekstud õlgi.	Hinnang seisukorrale	Rahuldav.

Varasemad parandused	
Foto	Kirjeldus
	Varasemad parandused puuduvad.

Seinakahjustused		
Foto	Asukoht ja kirjeldus	Võimalused parandamiseks
	Kuna õu asub künka pervel, siis ait-kuivati lõuna- ja idaküljed on lahti vajunud.	Pragude kohalt hoone seinad ankurdada metalllattidega. Seejärel süvendada sein pragude kohalt umbes poole seina ulatuses ja täita uue materjaliga 30. cm paksuste kihtidena.

	<p>Pragu lõunaküljel.</p>	<p>Vaata eelmist lahtrit.</p>
	<p>Tõenäoliselt kärbi või mõne teise sarnase looma tekitatud käik hoone lõunaküljel.</p>	<p>Auk on piisavalt suur selleks, et kahjustunud koht tuleb välja lõigata, ning uuesti täita.</p>

LISA 9

Küla	Kipastu	Hoone	Rehe- elamu	
Talu nimi	Voki	Ehitusaeg	~1920	
Katastri tunnus	66601:007:0474			

Hoone kirjeldus	Ida-läänesuunaline viilkatusega hoone, mõõtmetes umbes 20x10m. Hoone on segaehitus, ehk pool hoonest (rehetuba ja kambrid) on ehitatud palkidest ning teine pool (rehealune ja laut) savist. Rehealuse lõunavärv on kinni müüritud silikaattellistega. Põhjaseinas on kaks väravat (lauda ja rehealuse).		
Seinte tehnoloogia kirjeldus	Seinad on tampsaviseinad. Eristatavad kaks savikihti. Ukse- ja aknaavade ümbrused on tugevdatud puiduga.	Hinnang seisukorrale	Seisukord on rahuldav.

Varasemad parandused	
Foto	Kirjeldus
	Varasema katuse läbijooksu tulemusena on uhitud savi seinast. Tekkinud auk on täidetud põletatud tellistega.

Seinakahjustused		
Foto	Asukoht ja kirjeldus	Võimalused parandamiseks
	Hoone lõunaküljel laudavärava juures on sein ülemisest kolmandikust suur osa materjalist välja langenud, mille tulemusena on tekkinud sügav auk.	Auk trimmida sümmeetriliseks. Eemaldatud materjal sulatada uuesti üles vähese veega, Lisada juurde savi, liiva ning kiudaineid (koostis võimalikult originaalilähedane). Kinnitada augu põhja puutokid ja täita auk uue materjaliga.
	Hoone põhjaküljel idapoolses otsas on maapinnalt tagasi pritsiv vihmavesi tekitanud külmakahjustuse (savi on külmudes murenenud ning seetõttu välja pudisenud)	Liigne pinnas eemaldada ja paigaldada trenaaž. Kahjustunud pind eemaldada, augu põhja kinnitada puutokid (viimased võib omavahel traadiga põimida, et saviplomm paremini püsiks). Sein niisutada saviveega (ohtralt) ning auk täita.
	Hoone lõunaküljel on lauda sein tekkinud vapsikute pesa. Kahjustuse pindala on umbes 0,25 m ² .	Lasta hinnata kahjustunud seinasurvetugevust. Kui see ei ole langenud, ei ole tarvidust kahjustunud kohta seinast eemaldada ning piisab vaid putukatõrjest ja seinakrohvimisest, et hoida edaspidine kahjustumine.
	Lauda seintesse on kariloomad seespool tekitanud suured augud (tõenäoliselt seinast vastu hõõrumisega).	Augud lõigata sümmeetriliseks ning täita eelpool kirjeldatud meetodil.

LISA 10

Küla	Kipastu	Hoone	Rehi- elamu	
Talu nimi	Laaneõue	Ehitus- aeg	Enne 1900.	
Katastri tunnus	66601:008:0370			

Hoone kirjeldus	Põhja-lõunasuunaline poolkelpkatusega hoone, mille mõõtmed on 31x9 meetrit. Hoone põhjapoolne osa on savist ja lõunapoolne kambrite osa palkidest. Savist osas on rehetuba, reheelune ja laut.		
Seinte tehnoloogia kirjeldus	Tegemist on raketiste vahele tambitud saviseinaga, milles on armatuurina kasutatud käsitsi pekstud õlgi. Seinad on 70 cm paksused ja valmistatud umbes 30 cm kihtidena.	Hinnang seisukorra	Hoone seisukord on rahuldav.

Varasemad parandused	
Foto	Kirjeldus
	Hoone loodenurk on umbes 10. aasta eest varisenud ja uuesti tuhaplokkidest üles laotud.
	Hoone lääneküljel oleva rehetoa esise eeskoja ukse kõrval on 2 aastat tagasi tehtud krohviparandus. Tõenäoliselt on kasutatud suure tsemendisisaldusega ja vedela krohvi, sest krohvi kiht on vaid paks vaid mõni mm ja tihedalt täis juuspragusid.

	<p>Rehetoa idaseinas asuva akna silluse kohalt on sein varisenud ja see on asendatud silikaattellistega.</p>
---	--

Seinakahjustused		
Foto	Asukoht ja kirjeldus	Võimalused parandamiseks
	<p>Hoone idaküljel rehetoa seinas on pinnase tõusust tingitud seinakahjustus.</p>	<p>Kõigepealt tuleb tõusnud pinnas eemaldada. Kogu kahjustunud ja mure materjal tuleb seinast välja kraapida ja auk süvendada trapetsikujuliselt. Hea oleks, kui paigaldataks ka vihmaveesüsteem ja trenaaž.</p>
	<p>Idaküljel, sokli kohal, on samuti näha üksikud näriliste tekitatud augud.</p>	<p>Teha õhu abil kindlaks käikude asukoht ja ulatus. Puurida augud lahti ja täita käigud lubimördiga.</p>
	<p>Lääneküljel on näha mõningaid mesilaste poolt tekitatud auke.</p>	<p>Kuna kahjustus on väikese ulatusega, tuleb läbi viia putukatõrje ja seejärel sein krohvida lubikrohviga.</p>

	<p>Rehealuse värava kohal on sein tugevalt pragunenud ja varisemisohtlik.</p>	<p>Kõige otstarbekam oleks kahjustunud sein eemaldada V-kujuliselt ning uuesti täita 30 cm kihtidena.</p>
---	---	---

LISA 11

Küla	Kulli	Hoone	Ait-kuivati	
Talu nimi	Rehe	Ehitusaeg	Enne 1900.	
Katastri tunnus	66601:008:0425			

Hoone kirjeldus	<p>Ida-läänesuunaline kelpkatusega hoone, mõõtmetega 27x12 m. säilinud hoone on umbes 2/5 kunagisest Rannu mõisa ait-kuivatist. Hoones on kolm ruumi, millest kõigil lõuna- ja põhjaküljel paralleelsed väravad. Keskmisel ruumil lõunaküljel mõlemal pool väravat aken. Hoone edelanurgas on massiivne maakividest ning tellistest tugipost ja selle kõrval uks, mis vihjavad, et kunagise ait-kuivati keskel võis asuda tagasiastega varjualune. Hoones sees on mõne aasta eest toimunud põlengu tagajärjel puitkonstruktsioonid mõne cm ulatuses söestunud. Hoone räästad on 70 cm laiad</p>		
Seinte tehnoloogia kirjeldus	<p>Seinad on umbes 80 cm paksud ja tambitud raketiste vahele 25 cm paksuste kihtidena. Armatuurina on kasutatud männioksi. Suuremad väravad on kindlustatud puiduga ja keskmiste väravate ümbrus on tellistest.</p>	Hinnang seisukorrale	Hea

Varasemad parandused	
Foto	Kirjeldus
	Parandused puuduvad

Seinakahjustused		
Foto	Asukoht ja kirjeldus	Võimalused parandamiseks
	Hoone välisküljel on näha üksikuid hiireauke.	Teha õhu abil kindlaks käikude asukoht ja ulatus. Puurida augud lahti ja täita käigud lubimördiga
	Hoone müüritise ülemises osas on näha veekahjustusi, mis tulevad kunagistest vee läbijooksu kohtadest.	Pude seinamaterjal eemaldada. Sügavam osa lõigata trapetsikujuliseks, süvendi põhja taguda puittokid ja täita umbes 10 cm paksuste vertikaalsete kihtidega.

LISA 12

Küla	Ervu	Hoone	Ait- kuivati	
Talu nimi	Nuti	Ehitus- aeg	1920	
Katastri tunnus	66601:008:0220			

Hoone kirjeldus	Ida-läänesuunaline põhimõõtudega 16x12 m. Sellele lisandub idas madala kaldkatusega 4 m pikkune lisavarjualune, ning lääneotsa juures on hoones 2x3 m tagasiaste. Hoone põhiosas idapoolses otsas on umbes 6 m ulatuses 2m laiune varikatuseosa.		
Seinte tehnoloogia kirjeldus	Seinas on armatuurina kasutatud kanarbiku ja tambitud umbes 20. cm paksuste kihtidena raketise vahele.	Hinnang seisukorrale	Hea

Varasemad parandused	
Foto	Kirjeldus
	Hoone on 1980. aastate lõpul krohvitud osaliselt tsementkohviga. Tsementkrohvi seisukord on valdavalt hea.

Seinakahjustused		
Foto	Asukoht ja kirjeldus	Võimalused parandamiseks
	Hoone põhjaküljel, kus krohv puutub kokku varasema lubikrohviga on tsementkrohv seinaküljest lahti tulnud.	Tsementkrohv eemaldada (niipalju, kui võimalik, sest tsement soodustab seinaniiskumist) ning krohvida uuesti lubikrohviga (algne krohv).
	Hoone lõunaküljel vari-katuse all on seinat tekkinud u. 1,5m pikkune ja laiemates kohtades kuni 3cm laiune pragu. Peremehe väitel on viimase 4. aasta jooksul selles suviti pesitsenud rasvatihane.	Linnupesa hoonet ei ohusta, kuid pragu tuleks siiski sulgeda. Selleks kontrollida kipsmajakatega prao stabiilsust, ning ajal, mil linnupesa suve lõpupoole on tühjaks jäänud, pragu süvistada, teha kindlaks seinamaterjali koostis, ning pragu täita uue saviga.

LISA 13

Küla	Paju	Hoone	Ait-kuivati	
Talu nimi	Kungla	Ehitusaeg	1920. aastad	
Katastri tunnus	66601:008:0445			

Hoone kirjeldus	Ida-läänesuunaline poolkelpkatusega hoone, mõõtmetega 13x7 m. Hoones on kaks akendeta ruumi: idapoolses otsas ait ja läänepoolses kuivati, mis ei valminud iialgi lõplikult ja on kasutusel laudana. Kuivatit poolitab umbes 3 m laiune seinajupp. Mõlemal ruumil on põhjaseinas uks, kuivatil idaseinas ka värav.		
Seinte tehnoloogia kirjeldus	Seinad on 35-40 cm paksuste kihtidena raketise vahele tambitud. Avad on tugevdatud puiduga.	Hinnang seisukorrale	Rahuldav.

Varasemad parandused	
Foto	Kirjeldus
	Tulenevalt seinamaterjali võtmisest hoonest vaid mõne meetri kauguselt, on põhjasein tugevalt vajunud ja hoone on keskelt pooleks murdunud. Seetõttu on hoone kirdenurk varisenud ja uuesti silikaattellistega üles laotud.
	Hoone idaküljel on seinat poolitav pragu täidetud tsementmördiga.

Seinakahjustused		
Foto	Asukoht ja kirjeldus	Võimalused parandamiseks
	Kogu hoone on pikkupidi keskteljelt pooleks lõhenenud.	Kontrollida majakatega, kas praod on stabiilsed. Stabiilsete korral plommida vahelduvalt mõlemalt poolt saviseguga, mille vahel on terasvõrk. Plommide samm ~1 m.
	Kõigis seintes on näha hiireauke.	Teha õhu abil kindlaks käikude asukoht ja ulatus. Puurida augud lahti ja täita käigud lubimördiga
	Hoone lõunaküljel on tuhku poolt tekitatud suurem auk, mis näitab, et tõenäoliselt on seinas hiirepesad.	Kuna tuhkuauk seinas on pigem juhuslik, siis auk süvendada ja täita 10. cm vertikaalsete kihtidena.
	Vitamiinipuuduses loomad on näinud kuivatiruumis asuvat vaheseina.	Kahjustus süvendada trapetsikujuliselt. Kahelt küljelt toetada plankudega ja täita uue materjaliga. Soovitav oleks edaspidi lammastele ka piisavalt vitamiine ja mineraale lisaks anda, et nad ei oleks huvitatud seina söömisest.

LISA 14

Küla	Pagavere	Hoone	Küün	
Talu nimi	Tinni	Ehitus-aeg	Teadmata	
Katastri tunnus	Registrisse kandmata			

Hoone kirjeldus	Poolkelpkatusega ida-läänesuunaline segaehitus, mõõtmetega 29x10m. Seinte alumine pool on massiivsavist ja ülemine pool puitkarkass, mis on kaetud laudisega. Hoone iga seina keskel on suur kahepoolne värav. Hoones sees on väga massiivne katuse kandekonstruktsioon.		
Seinte tehnoloogia kirjeldus	Seinte saviosa on raketise vahele tambitud. Saviseina alumises osas on armatuurina kasutatud põhku, ülemises kuuseoksi ja –juuri, kuna juured ja oksad moodustavad piisavalt tugeva aluse, kandmaks massiivset puitkarkassi.	Hinnang seisukorrale	Rahuldav

Varasemad parandused	
Foto	Kirjeldus
	Parandused puuduvad

Seinakahjustused		
Foto	Asukoht ja kirjeldus	Võimalused parandamiseks
	Hoone lõunaküljel oleva värava kõrval on näha niiskuskahjustust. Arvatavasti on niiskusesisaldus seinas tõusnud üle 15% ja seetõttu on sein muutunud pudedaks.	Toestada puitkarkass. Eemaldada pude seinosa. Lõigata kahjustuse piirile kaldus hambad (V sarnaseks), paigaldada raketised ja täita auk umbes 30 cm kihtidena.

	<p>Hoone idavärava ja põhjanurga vahel asub seinas auk. Tekkinud on kas seinaga liigse niiskumise või karkassi surve tagajärjel (võimalik ka mõlema teguri koosmõju).</p>	<p>Kahjustunud materjal eemaldada astmeliselt ja V-kujuliselt. Hoone siseküljelt toetada laudadega kogu auk, väljast pooles ulatuses. Augu alumise poole saab täita horisontaalsete kihtidena, ülemise peab täitma u 10 cm paksuste vertikaalsete kihtidega. Materjali kuivamise järel pind tasandada ja krohvida.</p>
	<p>Hoone idakülje lõunanurgas on näha survest tekkinud pragu.</p>	<p>Soovitav on paigaldada lisatoetus raskele puitkonstruktsioonile. Seejärel Kinnitada hoone nurk ankrutega, süvendada ja täita pragu.</p>

Küsitlusankeet toorsavihoonete kohta

Talu nimi .....
Aadress .....
.....

Ankeedi täitis (nimi) .....
Kontakttelefon.....
E-mail (juhul, kui on) .....
(nimi, telefon/ e-maili aadress vajalikud täpsustavate küsimuste tekkimisel)
Kaua olete kohapeal elanud .....

Hooned kompleksis, mille materjalina on kasutatud savi:

	kasutusel / tühi / säilivus (hea, rahuldav, halb)
1).....	/ /
2).....	/ /
3).....	/ /
4).....	/ /
5).....	/ /

Kui osa hoonetest on jäänud kasutusest välja, siis miks?

.....
.....
.....

Paremini on säilinud (*õigele vastusele joon alla*)

a) kasutusel hooned   b) kasutuseta hooned   c) ei ole erinevust

Hooneid on hooldatud

1)   a) kõiki   b) ainult (*milliseid*) .....

- .....
- 2) a) igal aastal   b) viimase 2 a jooksul   c) viimase 5 a jooksul
d) 10 a jooksul   e) andmed puuduvad

Kuidas on hooneid hooldatud? (*kirjeldada*)

.....
.....
.....
.....

Millised on põhilised probleemid seoses toorsavist majadega?

.....
.....
.....
.....
.....

Kas olete täheldanud erinevusi sisekliimas (*õhuniiskus, temperatuuri kõikumised jne.*) võrreldes mõne muu ehitusmaterjaliga? Kui jah, siis milliseid?

.....
.....
.....
.....
.....

Kas teie hinnangul väärivad toorsavi ehitusmaterjalina laiemat tähelepanu?

- a) jah   b) ei

Milliseks peate oma teadmisi saviehitusest ning savihoonete hooldusest?

- a) heaks   b) küllaldaseks   c) väheseks   d) puuduvad täielikult

Savihooneid puudutavate materjalide kättesaadavust peate

- a) heaks   b) halvaks   c) pole huvi tundnud

Kui avaldataks saviehitust kajastav trükis, võiks selles põhjalikumalt kajastada

- a) ehitusajalugu Eestis   b) erinevaid tehnoloogiaid   c) hooldust
d) taastamist